

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket

a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

A munkapárt kiáltványa a nemzethez.

Az országgyűlési nemzeti munkapárt a következő manifesztumot intézi a nemzethez:

A NEMZETHEZ.

Hazánk bölcsességgel visszavivott alkotmányát a megátalkodott obstrukciók gyalázatos végromlás felé sodorták. A képviselőház, melyet egy-egy maroknyi duhaj töredék immár szinte állandóan tehetetlenségre kárhoztatott, nevetséges pipogya cinkosa volna a Nemzet ellenségeinek, ha még tovább is túrná a legtudatlanabb és legléghább parlamenti elemek örökös garázdálkodásait.

Nekünk, a többségi pártnak kötelességünk, hogy ezt tovább ne tartsuk.

Férfiak, magyarok vagyunk, — nem is túrjuk tovább!

A haza szeretetéből, alapvető törvényeink szelleméből a hosszú, békeséges túrésunk megcsufolásain érzett felháborodásunkból merített erővel végre

megkezdjük a nyilt, férfias parlamenti harcot a magyar képviselőház rákfenéje, a folytonos, otromba obstrukció ellen.

E harcban győzni fogunk, mert győznünk kell. Az alkotmány, a Nemzet jövődó békéje, becsülete, biztonsága parancsolja ezt.

A Nemzet hozzánk fordult bizalmával, mikor az obstrukciók segítségével uralomra kapott szerencsétlen kormányzat ellentétbe kergette a koronával, s kihívta ellene az egész civilizált világ súlyos ellenszenvét. Joggal támaszkodunk e bizalomra most is, mikor elkerülhetlenné vált harcunk, nem kormány- s nem pártérdekért, de egyedül és kizárólag a nemzeti munka lehetőségéért s így magáért a Nemzetért folyik.

Ne retentsék el a Nemzetet a harcmuló nehézségei és keservei! Ne a duhajság utolsó erőfeszítései: a néplázítás, a képviselőházi siphangversenyek izetlensége és mind e zenebonákban megtehetőlyodottak merényletei.

A haza védelmére feltétlenül szükségessé vált véderőreformot már is megalkottuk. Helyreállítottuk ezzel a mo-

narchia nagyhatalmi erejének teljességét, melynek híján Magyarország nem állhatna fenn. Vele jár e reformmal, a nép rendkívüli hasznára, a katonai szolgálati időnek két évre leszállítása is.

Befejeztük még egyéb fontos, közérdekű nemzeti munkáinkat is. Megalkottuk a törvényeket, amelyek alapján a kulturának új erősségei épülnek: tudományegyetem Debrecenben és Pozsonyban. Gondoskodtunk az állami tisztviselők családi pótlékáról. És megszilárdítjuk a képviselőház gyöngékné bizonyult házszabályait ugyanazokkal a bölcs rendelkezésekkel, melyeket eredetileg épen azok alkottak meg, akik ma, kormányzati multjukhoz következtlenül, megint visszasülyedtek az obstrukció fertőjébe.

Hátra van még legnagyobb feladatunk: a választói jog teljesen demokratikus, de e mellett nemzeti reformja. A reform, melyet tervezünk, demokratikusabb és nemzetibb, minamelyet az obstrukcióra egyesült kisebbség akar. Az ő általános titkos jelszavaik nem őszinték. Ne tévesszenek meg egyetlen józaneszű polgárt se! Tekintsen

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Rákóczi szobránál.

Ünnepi óda.

Irta: **Dömötör Pál.**

Szavaltá: **Jászai Mari,** a Nemzeti Színház művésznője, — a Petőfi-Társaság rendes tagja.

Rákóczi szobra itt . . . Minő dicsőség!
Minő nagyság, mely ércet ölte itt!
Ez Esmé, Ige, fejedelmi Főnség!
És minden sorscsapás között e Hit!
Mithoszba vonva őt, a hősök hőjét, —
S ő mindig él — és mindig lelkesít!
Bagyogjon csak e déli ég sugára
Egész egünk Szabadság-Atlaszára!

. . . De bús, sötét volt, szerte-oly kietlen,
Mít ifjan ő hazájául talált!
Már alkotástok, nagy Bocskai, Bethlen,
Önkény kezétől mind romokban állt.
S a dúlt hazában az megmérhetetlen:
A nép hogy' szenved üldözést, halált . . .
Vár . . . kunyhó . . . templom . . . pusztulás
szakadt rád:
Már végveszélyben az egész szabadság!

Szabadság! oh, mi vagy te, népek álma?
Az alkotmány, a törvény és a jog.
S gyermek a nép, — te nem tapodsz reája . . .
Istentelen, ki gyermeket tapod!
S Ő, mint a nap meleg részvéte, látja
Hajlékaidban, oh hon, száz bajod!
Nem is hajlékok, — mind keservek odva . . .
Népén, szabadság, te voltál tapodva!

Klió jegyezte minden jajsavát
A rab hazának, — hajh! sűrűn jegyezte . . .
. . . Kelő vihar sárma jaggat át
Rákóczi lelkén . . . sir a haza veszte!
S hah! Bécsujhely s Eperjes vérpadát.
Szent árnyival — fájó szívébe vette . . .
S mit népe testén martak véredek:
Mind érzi a sok „megújult“ sebet!

S gyűl már kohói hönél hőbb heved,
Lánggondolat, — szétolvasztó a — láncot!
. . . Hajh, börtönéj nyomá el, — hős, veled,
Hol mártir-ösöd is bilincset rázott.
. . . De angyal jó: megmentő hitvesed!
S te — Lengyelhonból küldöd már a zászlót . . .
Győzelmesen kell fennen szállnia:
„Pro libertate et pro patria“!

Verecke, Beszkid, volt-e oly dicső,
Árpád után, ki szorosodra hágtott?
Az: új hazát jött megszerezni, — Ő:
Visszavivni a régi szabadságot!
S mint száz patak zúgó folyamba nő,
Ügy bámulatba ejti a világot:
Oh, hogyne volna néki igaza,
Mikor had-útján az egész haza!

És folyt a harc . . . Villama és borúja
Kuruc-fegyverben ég haragja tán!
Bár egykor ő csak gyermekként tanulja . . .
De — Zrinyi Ilonának oldalán!
És volt babér, borostyánkorszorúja:
Vezéri oly dicsőek, mind a hány!
S mi még ma rongyban, lesz majd hős-rege:
A névtelen nagy hősök serege!

Imádták őt a harcosok s a nép.
Mégváltó hőjét s atyját a hazának.
Süvegben hordták a mező rögét,
Dombot emelve hadi sátorának.
S szívükben nagy szívének szent tüzét,
Hogy a hazáért mindent aldozának!
S ő, mig viharzott a hosszú tusa:
Fej'delmi trónon — a nép Gracchusa.

ki-ki az új koalíció több, mint kétszínű összetételére. Származhatik-e az ellentétes szélsőségek ezen egyvelegéből bármi jó a nemzeti és a népszabadság ügyére?

A képviselőházban egyelőre még folyton ismétlődő sajnós jelenetek az országrontó obstrukció végvonaglásai. Az erőszakoskodás most is az obstrukció részén van. A Ház elnöke és pártunk, mint többség mindössze is nem tűri többé az erőszakoskodást, hanem megtorolja. De a megtorlás eszközeit, melyeket alkalmazunk, egytől-egyig törvényeinkből és házszabályainkból merítjük. Ha ezeket a törvény- és házszabályszerű eszközöket ezelőtt nem alkalmaztuk, az csak olyan kimélet volt a kisebbséggel szemben, melylyel az újra meg újra visszaélt. A rendszerre vált visszaélés, a szertelenségbe vitt obstrukció kiméletre többé nem tarthat igényt.

Ez, ma még folyó, de mielőbb teljes diadallal befejezendő parlamenti harcunk lényege és igazsága. Legközelebbi célja pedig a parlamenti béke és munka. Ezt a célt másként elérni, mint harccal, lehetetlennek bizonyult.

Harcunk tehát a Nemzet életéért, alkotmányáért és jövődjéért folyik. Készek vagyunk e küzdelemben a legteljesebb önfeláldozásra is, de sem parlamenti, sem utcai duhajok elől meghátrálni nem fogunk.

Megmentjük az ősi magyar nemzetet s megkezdjük az új nagy munkás Magyarországot továbbépítését.

Az egész művelt világ szeme rajtunk van. Becsületes merésünk máris visszaadta rokonszenvét s ismét bizik Magyarországot jövőjében, történelmi hivatásában.

Bizzék benne a Nemzet is!
És erősítsen bizalmával bennünket, akik, mint egész férfiak, mikor a Nemzet életéről van szó, nem állottunk meg féluton.

Éljen a király! Éljen a haza!

Az országgyűlési nemzeti munkapárt.

Érsekünneplés, szoboravatás és egyebek.

Abban az áldástalan politikai háborúságban, mely ezen a speciális bácskai földdarabon nap-nap után egyre jobban szétválasztja a zombori társadalmat, valósággal jótékony és talán következményeiben is örvendetesen kiható alkalom volt az az ünneplés, mely *Csernoch* Jánosnak, a Zombor területére első ízben érkezett kalocsai érseknek fogadására hozta össze az embereket. Tout Zombor, — hogy is mondják csak — a felső tizezertől a puritánul hívő néplekek egyszerű rétegéig megmozdult itt mindenki, hogy az egyházmegye főpásztora, a katolikus hitvallásnak ez a híveket hódító, nagyszerű mestere méltóképpen lássa meg ezt a par excellence katolikus várost.

Mert Zombort régi hagyomány sorozza be az első sorban keresztény katolikus földrészletek közé és ha mégsem tört ketté itt eddig a többfelekezeti társadalom alkotó ereje, úgy ez első sorban való érdeme volt *Haynald* Lajos szintiszta apostoli munkájának, *Császka* György vallásosan békés hajlamainak és *Várossy* Gyula felebarátságra intő igéinek, melyeknek jelében kívánjuk, hogy üdvösséges útjára induljon a *Csernoch*-éra is, amelyről pedig tulhángosan hirdették egynéhányan a türelmetlenek közül, hogy az „ecclesia militans“ kard-

csörtető korszakának jelenli fölpirkadását.

Az új egyházi rezsim zombori annuálásának első lapja jól esik megállapítani — örvendetesen biztató képét mutatja annak, hogy az új főpásztor, ki a politikai élet forgatagában helyesen ismerte meg a társadalmi felekezeteket, szintén a békének összeforrasztó olajágával jött közénk. Megnyilatkozásai, a tisztelgő küldöttségeknek adott válaszlai a rendíthetetlen katolikus főpásztort sugározták, de megcsillant szavaiban a korszellem tisztult nézeteit terjesztő, toleráns lelkipásztor is, aki nem akarja tüzzel-vassal széttagolni a harmónikus együttélésre kész emberrétegeket. Amint hogy a helybeli kongregációs élet élénkebb lüktetése is nélkülözötte *Csernoch* János égése alatt az agitálás célzatát és megmaradt mindvégig abban a keretben, hova első sorban vallásos hivatása utalja.

Hazafias és vallásos misziót töltött be ittélével és mindkettőt méltóképpen. A Rákóczi-szobor leleplezésénél való megjelenése értékes hatást tett a nemzetiségi katolikusok magyar érzületére, a bérmálás kiosztásával pedig új hívő seregét avatta föl a krisztusi tannak.

A lezajlott ünnepnapok lehető hű krónikáját egyébként a következőkben adjuk:

Fogadás a pályaudvaron.

Szombaton, június 8-án délután háromkor több ezer ember, a társadalom minden rétege hullámzott a pályaudvar körül, a város pedig lobogódiszben várta a főpásztort. Fél-négykor pontosan fölhangzott a pályaudvaron a Rákóczi-induló és a Szabadka felől érkező vonatban láthatóvá lett *Csernoch* János érsek áldást osztó, arcával meleg érzéseket lehelő alakja.

Sorsát szívéhez... lelkét fölemelte...
Fegyverszünetben s fegyverzajon át,
S a rab hitvallás szabad szárnyra kelte
Áldotta őt, az Isten bajnokát!
Nagy terhet nem rótt, — inkább ő viselte;
Tudást meg ápolt, — irtott babonát...
Nyújtják — s nem néz a lengyel koronára,
Ki hazájának legelső — polgára!

Szabad szellemben Nyugatot előzve,
— Miként a fény saját káprázatát —
Ha fegyverrel, ha békével — de győzne:
Mivé tenné, mint polgár, a hazát!
Ha mind Beresényi, Bottyán méri össze
Vezéri kardját s Balog viv csatát;
Kuruc hadat ha egyetértés ójja, —
És szent ügyének nincsen — árulója!

A zászlótól hűtlen elállani,
Hős Bezerédi, hogy vitt rá a lelked?
„Rákóczinak villáma“, Ocskai,
Labanc felhőbe bújni, nem szégyeltesd?
S a sáfárok kicsinyje-nagyjai
Hogy osztoznak majd, oh, hazánk, feletted!
Nem balszerenese, nem győzelmi kard:
Rút árulás töré meg a magyart.

De zúg a harc még... s új békét kínálnak...
S Majtényi síkján a zászló elbukott!
Nem harcosa ő csak *félzabadságnak*, —
És itt hagy — *félországnyi* birtokot!
Megy: bujdosójaként a nagy világnak —
És véle: hívek, dicső bajnokok.
Éleszd reményét Lengyel- s Oroszország!
Szabaddá, jobbá tenni hona sorsát.

Reménye, hajh, Lengyelhon alkonyánál —
S Éjszak fényénél lángra nem kapott.
Kigyúl az angol szabadság honánál...
S viszik már őt a balti zord habok...
És Hull mellett hajója ottan áll már,
Ahol Washington-ösök laktak, ott...
— Csalódott bár, — légy büszke, Albion!
Magyar Washington állt a partodon.

Tovább! Frank földre... Nagy, királyi fény kel,
Fogadni — régi biztatással — itt.
... Hajóra ismét! — csalódás terhével.
— De nem csügged, lelkében él a hit!
S hullám-utat míg Helleszpont felé szel,
Hajh, látja ő: Carthago romjait...
És Hannibált, az elbukott nagyot...
— Bukásában még az se volt nagyobb!

A gálya célnál. Nem ott az ő lelke!
A hon sorsára függeszt ő szemet...
Rodostó! mégis csak tebenned lelte
Nyugalmát, — áldott minden porszedem!
A boszú őt *halálra* követelte, —
A vendéglátó dörg szilárd „nem“-et!
Félhold hatalma, te megvédted őt.
Diadalaid közt ez a legdicsőbb!

De zárt az út, — reménynek s azt hozónak.
— Nem az, mely föl, az Istenhez vezet...
Elfogták szárnyát a *hazai szónak!*
— Nem itt: a hő zsolozsma-zengzetet...
Máglyát emeltek a tárogatóknak!
— De méla hangjuk még el nem vezett:
Fájó lelkének altató dala...
— Kiséri búsan bűgő Mármora.

Mily szenvedés az, tengernél nagyobb,
Mit a hazáért vérző szíve érez!
Ő vissza mily kis lelkeket hagyott,
És benne mily nagy fordul Istenéhez!
S *mely* csillagfényénél tisztábban ragyog:
Törvény szennyet dob szennytelen *nevéhez!*
S majd adja század más századnak át
Igaz szívét, — s *hazug* gyalázatát...

A pályaudvaron ott volt a város színe-java. Vojnits István főispán, Scultéty Ferenc alispán, Hauke Imre polgármester, dr. Szabovlyevits Dusán vármegyei főjegyző, dr. Deák Béla vármegyei tiszti főügyész, Fodor Mihály kir. tanácsos, pénzügyigazgató stb.

A kitörő éljenzéssel fogadott főpásztort Hauke Imre polgármester üdvözölte a város nevében közvetlen, meleg szavakkal, mit Csernoch János szeretettel teli válasszal honorált.

Ezután kezdetét vette

a diszbevonulás.

Szindus bandérium után az első diszhintóban az érsek a polgármesterrel foglalt helyet és ezt követte a szebbnél-szebb fogatok végláthatatlan sorozata. Horváth Győző segédpüspök az érseki titkárral volt egy fogaton, utánuk Vojnits István főispán Konyovits Dávid orsz. képviselővel, majd Scultéty Ferenc alispán a kiküldöttekkel. Azután több hintón a nemesmiliticsi fogadó küldöttség következett és egész sora a magánfogatoknak meg ezernyi nép, mely szüntelen éltette az egész uton áldást osztó főpapot.

A menet a Rákóczi-uton, Petőfi-utcán és Szentgyörgy-téren keresztül a Gromon-utcaba kanyarodott s ezen áthaladva a Szentháromság-téren át a templom bejáratához vonult.

A plébániaépület sarkától a templom bejáratáig a járda előtt az iskolás lányok, a pénzügyigazgatóság sarkától a postaépület bejáratáig ugyancsak a járda előtt az iskolás fiúk foglaltak állást. A leányok mögött a járdán a törvényhatósági bizottság tagjai és tisztviselői, a fiúk mögött az egyesületek, testületek, intézetek, szövetségek, körök és társulatok helyezkedtek el kibontott zászlóik alatt. A tűzoltóság, az iskolás fiúk és leányok előtt ritka védőfalat állott és a kocsi elvonulása után a templomajtó és plébánia bejárat között félkörben zárt sorfalat alkottak Ónagyméltósága útját szabaddá teendő. Fehérbe öltözött leánykák pedig virágkosárral kezökben közvetlen a templom főbejáratánál jobb és baloldalon álltak sorfalat, akik mögött a kegyuri bizottság tagjai foglaltak helyet. Az idegen felekezetek papsága, a cs. és kir. közös és

a m. kir. honvédség tisztikara, m. kir. esendőrség, az állami és vármegyei törvényhatósági tisztviselők, kir. bíróság a részükre a templomban fentartott ülőhelyeken helyezkedtek el és várták be Ónagyméltóságát. A templom előtt örökös gyalogrendőrök ügyeltek arra, hogy a templomtól egész a Szentjános-utca végéig legalább 6 méter széles kocsit nyitva tartassék.

Az érsek a templom előtt kocsijából leszállt, itt a városnak apátplébánosa üdvözölte, azután az egybegyűlt, egyházi diszbeöltözött papság őt a templomba kísérte, hol az iparos dalárda üdvözölő énekkel fogadta, minek megtörténte után Ónagyméltósága imáját végezvén, lakosztályába vonult.

Tisztelgő küldöttségek.

Csernoch János elé a város egész társadalma járult tisztelgésre ezután.

Tiszteltek pedig: Róm. kath. papság és a karmeliták Fejér Gyula apáttal az élükön. Gör. kel. papság, vezetőjük Kupuszárevits Lyubomir volt. Cs. és kir. hadsereg, vezetőjük Keleti Dezső. M. kir. honvédség és esendőrség, vezetőjük Artner Kálmán. Vármegyei tisztikara és törvényhatóság tagjai, vezetőjük Scultéty Ferenc. Városi tisztikar és a törvényhatósági bizottság tagjai, vezetőjük Hauke Imre. Kir. törvényszék, járásbíró és kir. ügyészség, vezetőjük dr. Eperjessy Béla. M. kir. pénzügyigazgatóság és adóhivatal, vezetőjük Fodor Mihály. M. kir. államépítészeti hivatal, vezetőjük Sztankovits György. Dr. Konyovits Dávid országgyűlési képviselő. Állami főgimnázium tanári kara, vezetőjük Csetry Károly. Városi felső kereskedelmi iskola tanári kara, vezetőjük Zsulyevits Ernő. M. kir. postahivatal, vezetőjük Avar Vilmos. Kegyuri bizottság, vezetőjük Hauke Imre. Róm. kath. iskolaszék és tanítótestület, vezetőjük Fejér Gyula. Kir. tanfelügyelőség, városi fiú- és magánpolgári leányiskola, női magánpariskola és az összes állami és városi iskolai tantestületek és óvónők, vezetőjük Faragó János. Gör. kel. fiú- és leány képezdei, elemi, és felső leányiskolai tantestületek, vezetőjük Terzin Pál. Szerb hitközség, vezetőjük Maglits István. Ref. hitközség, vezetőjük Kozma László. Ág. ev. hitközség, vezetőjük Lombos Alfréd. Izraelita

hitközség, tantestület és iskolaszék, vezetőjük Szilágyi Mór. Magyar Nőegylet, vezetőjük Wundszám Ida. Szerb nőegylet, vezetőjük Vukicsevits Katinka. Napközi Otthon, vezetőjük Alföldy Gedeonné. Zombori urnők Mária kongregációja, vezetőjük Agatics Boldizsár Zombori róm. kath. oltáregylet, vezetőjük Jordán Józsefné. Magyar Védő-Egyesület leányszakosztálya, vezetőjük Koczkár Adrien és Jovanovits Leona. A zombori urak Mária kongregációjának kolóniája, vezetőjük Szabó József. Zombori főgimnázium ifjúsági Mária kongregáció, vezetőjük Buday Gerő. Zombori ügyvéd egyesület, vezetőjük dr. Strasser Lajos. Zombori orvos szövetség, vezetőjük dr. Sági Samu. M. kir. gazdasági felügyelőség és vármegyei gazdasági egyesület, vezetőjük Balku Gyula. Zombori ipartestület, vezetőjük Szemes József. M. kir. államvasúti alkalmazottak, vezetőjük Bartók Jenő. M. kir. államvasúti mérnökség és a zombor-óbecsei osztály-mérnökség, vezetőjük Karlik János. Kath. legényegylet, vezetőjük Kleiner Nándor. Magyar védő-egyesület, irodalmi társaság és Rákóczi szoborbizottság, vezetőjük Vértesi Károly. Szerb Csitaonica, vezetőjük Konyovits Dávid. Zombori önk. tűzoltó egyesület, vezetőjük Kesmárky Béla. Zombori troubadourok, vezetőjük Kovács Antal. Egyes magán tisztelgők.

A tisztelgő küldöttségek mindegyikéhez volt Csernoch érseknek pár stilszerű és aktuális szava és különösen a másvallásuk iránt volt különösen szeretetreméltó és felebaráti szeretetet hirdető.

Ezután visszavonult a főpásztor, hogy az esti diszbevonásra készüljön.

Közben — este félkilenckor — kigyultak a városházai óratoronyban az örömtüzek és az ablakokban meg az erkélyeken a messze tündöklő csillárok és gyertyák,

a Rákóczi-szobortér pedig valósággal fényárban állott.

Fölvonult ezen az estén egész Zombor. Színes, változatos, kaleidoszkopszerű hölgykorzó hullámozott a szobortéren és mikor fölhangozott

a tέρzene

és nyomában a tárogató édes-bus szava,

Hős volt — s szelíd; — s hogy életére törtek,
Családjá is elveszve lőn reá.
S ki haremzőn megingatta a földet:
A hős — a bölcsőt nem ringathatá...
Híves nem símit homlokán redőket,
Fiak saslelke nem vigasztalá...
Hazátlan! s szívben úgy kifosztva régen!
„Vesztes nagyobb nincs, nincs a teremtésben!”

... S tavasz csak hozza, ősz hullatja lombját.
Így kelnek és így tűnnek álmai.
A végső álom itt... beh megzokogják
Beálltát hű száműzött társai!
S a szentek szentjét fedő koporsóját
Viszik: Mikes s a gálya rabjai, —
A hű Mikes — hívebb ki is vihetné —
El, Galatába, hősi anyja mellé.

S százhetven évig, nem nyugatva, várt rád,
Mégváltó szó, hogy bontanád az éjt, —
És sirjuktól a hon szívébe zárnád
Porait, — érezzék melegét...
Megáldja Isten magyarok királyát!
Kimondta, — és megnyílt a sír s az ég:
Sugárkévéktől ragyogott az ország,
Szent hamvaikat mikor hazahozták.

... Rózsákkal szórták tele a bölcsőjét,
Küzdelmé kétszázéves ünnepén;
Babérral koporsóját... oh, dicsőség:
Több ország népe, útja menetén...
És zengi újra szíve kesergőjét
Sok édes-bús dal, kuruc költemény.
Hirdesse csak mélységes honszerelmét
A szív, az ajk és minden, minden emlék!

Így: szobra itt is... It? A délvídeken?!
Ne féljete, nem jött kísérteni;
A legfájóbbak voltak tán szívében
Az egymást meg nem értés sebei.
Testvért látott ő minden ajkú népben.
Tanúk: az ég és szent érzései...
— Meg az a ruthén, kinek hajlékában
Töltte utolsó éjét a hazában...

Mindent veszített, — s mégse ő, ki vesztett!
Dicsőfény nevén; — s dicsőségünk: Neve.
Ő megmutatta: mily erős e nemzet!
S világ csodálja, — feli: ellene.
És győzelem már, mit küzdelmé szerzett:
Sok alkotásunk — lelkevel tele...
A lángszellem hatási egyre nőnek;
Példája ő a haladó időnek.

Ó a hazáért mindenét od'adja:
Egy óriás vagyont, nagy életet, —
S mi törpe kor nem értő bámulatja:
Emelkedett kor szent Igéje lett!
Szabadság-Eszme minden gondolatja,
Átfoglaló ég mindnyájunk felett:
Mindannyiunkra ontja sugarát...
— Szeressük egymást s együtt a hazát!

Tenger.

Ismerek egy tengert:
Sötét és háborog,
Vadul dobál ide-oda
Egy összetört hajót.

A sötét nagy tenger:
A szomorúságom,
Az az összetört kis hajó
Az én boldogságom.

Grigácsi Jánosné.

a meghatódottság fölemelő esőndessége vette át birodalmát.

A színházban.

Este 9 órakor vette kezdetét a „Napközi Otthon“ által rendezett

diszelőadás.

Az érseket, — akinek kíséretében Vojnits István főispán, Horváth püspök, Scultéty alispán, Fejér apátplébános, Hauke polgármester stb. voltak — a szőnyegekkel és dől-szaki növényzettel feldiszitett foyerben a Napközi Otthon alelnöknője Kaczvinszky Kálmánné urasszony az egyesület tagjai elén fogadta, majd az érsek és kísérete az első számú proscenium páholyban foglalt helyet, miközben kezdetet vette a

hangverseny.

A zombori troubadourok zenekara precíz szép előadásában felelendült

Kéler: Rákóczi nyitánya,

amelynek melodikus dallamai láthatólag fellágyították a hallgatóságot s a zenekart meleg ovációban részesítették. A zenekart Marschall Béla vezényelte.

Ezt követte a *Zombori Kaszinó Egyesületi Dalárda*, amely számtalan trofeummal diszitett zászlója alatt:

Gaal F. Honfi dalát

énekelt. A kaszinói dalárda magasan álló művészi képességeit már nem egy ízben megcsodáltuk, a mai szereplése azonban minden eddigit felülmul. Leheletszerű pianói, tömören kifejezett fortéi, hatalmas fortissimói a legnagyobb művelzetet nyújtották. Az összevágó s a legaprólékosabban kidolgozott dal tomboló elismerése a dalárda összeségének, valamint az agilis és a fáradhatatlan karmesternek *Tomesányi Aladárnak* szólt.

A diszelőadás első részét

Erdős: Rákócziért

című 3 felvonásos drámája rekesztette be. A szereplők összesen és külön-külön nemes buzgalommal állották meg helyöket, mégis ki kell emelnünk *dr. Müller János* ügyes rendezését és játékát s *Jovánovits Leonát*, aki kicsiny szerepében kabinet alakítást nyújtott.

A *zombori iparos dalárda* igen ügyes és szép előadásban, cigányzenekar kísérettel

kuruc dalokat

énekelt. Ambiciózus karmesterüknek, *Szántó Károlynak* odaadó buzgalmát s a dalárok nemes törekvését a közönség méltó elismerésül zajos tapsal honorálta.

Radány Ella és *Schmidt L. Józsefnek* élőképekkel, zenével, énekkel s tárogató szóloval tarkított ügyes szavatait a közönség jóindulatulag fogadta.

Az Apotheosis, valamint az élőképek gyönyörködtető csoportosításában *Király Lajos* főgimnáziumi rajztanár fejlett izlésére ismertünk.

Ünnepi mise és szoborleleplezés.

Vasárnap, június 9-én korán reggel talpon volt az egész város. A szabadkai tűzoltóbanda zeneszóval járta be az utcákat és kilenc órára zsufolásig megtelt a r. k. plébániatemplom.

A főpásztor és fényes segédlete pontban 9 órakor a r. kath. plébánia főajtáján érkezett a templomba, amikor felcsendült *Tomesányi Aladár* orgonakiséretével a zombori kaszinó-egyesületi dalárda

„Ecce sacerdos magnus“-a,

mely után az érsek felöltvén egyházi jelvényeit, fényes segédlettel

ünnepi misét

celebrált a Rákóczi-szobor leleplezése alkalmából.

A mise alatt a kaszinó-egyesületi dalárda vegyeskarának gyönyörű és magas szárnyalású éneke nagyban hozzájárult az ajtatokodás emeléséhez. Gradualéra a dalárda férfikara „Boldogasszony Anyánk“ (1712-ből), Offertoriumra Kieser: Salve Reginát ismét a vegyeskar, *Benedictusra* Marschall Béla „In deo speravit“ c. imát énekelt.

Délelőtt tíz óra után szebbnél-szebb díszmagyarban vonult föl a város színe-java. A menet — több ezer főnyi közönség — a kir. pénzügyigazgatóság előtti diadaliv körül várta, míg *Csernoch János* nagymiséje véget ér, azután a szoborterre vonultak föl, hol az egyik díszes tribünön az érsek és kísérete, *Vojnits István* főispán, *Hauke Imre* polgármester *Scultéty Ferenc* alispán, *dr. Deák Béla* főügyész, *dr. Márky Sándor* egyetemi tanár, *dr. Késmárky Béla* pompás díszmagyarban, *dr. Szabolcsevits Dusan* főjegyző, *dr. Frank Mihály* árv. elnök és a város, valamint *Baja, Magyarkanizsa* és *Nemesmitics* küldöttsége foglalt helyet.

A kaszinói dalárda által *Tomesányi Aladár* vezényletével előadott *Erkel* Himnuszának elhangzása után *Vértesi Károly* ügyvéd, szoborbizottsági elnök mondott megnyitót, mire *Márki Sándor* történetirő és egyetemi tanár tartotta meg történelmi remniszcenciákkal értékes, klasszikusan szép Rákóczi-beszédét.

Beszéde végén lehullott a szoborról a lepel és nyomban felhangzott *Szántó Károly* karnagy dirigálása mellett az iparos dalárda éneke.

Szavaltat következett, a *Jászai Mari* plasztikus, kifejező, csodaszép előadása. *Dömötör Pál* költőnek hatásos, klasszikusan szép és a lelkekbe kapó poémáját, egy remekbe illő ez alkalomra írt ünnepi ódát adott elő.

A tetszésaj után a szoborbizottság elnöke átadta *Hauke Imre* polgármesternek a szobrot, mire azt a díszes koszoruk egész sorozatával ékesítették föl.

Koszorut tettek:

Magyar országgyűlés főrendiháza; Magyar országgyűlés képviselőháza; Nemzeti Kaszinó Budapest; Bács-Bodrog vármegye; Bács-Boerog vármegyei Irodalmi társaság; Nagyikindai Rákóczi-szobor egyesület; Erzsébetfalvai Kuruc-asztaltársaság; Baja thj. város; Baranya vármegye; Pécs szab. kir. város; Ujvidék szab. kir. város; Jász-Nagykun-Szolnok vármegye; Radványné Ruttkay Emma; Komárom szabad királyi város; Kerény község; Zombori polgári kaszinó-egyesület; Zombori polgári kaszinó-egyesületi dalárda; Zombori Krump-féle magán polgári leányiskola; Zombori jótékony magyar nőegyesület; Bácsmezei nőpariskola; Magyar védő egyesület leányszakosztálya; Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak országos szövetsége zombori egyesülete; Napközi otthon egyesület; Zombori függetlenségi párt és a Zombori függetlenségi kör; Zombor szab. kir. város polgári fiúiskolája; Magyarkanizsa város; Zombor szab. kir. város államilag segélyezett felsőkereskedelmi iskola; Zombor szab. kir. város; Szolnok r.-t. város; Bács-bodrog vármegyei jegyzői egyesület; Zombori troubadourok; Zombori állami főgimnázium; Zombori iparos dalárda; Óverbász község; Ujverbász község; Ujverbázi főgimnázium; „Haladás“ szerkesztősége — és még sok

koszoru, amelyekkel a szobor talapzatát egészen beborították.

A Rákóczi-induló hangjaival ért véget a leleplezési ünnep, melynek kedves és értékes krónikája a *Dömötör Győző* doktor szerkesztésében megjelent emlékalbum.

A leleplezési ünnepély végeztével az érsek ur visszavonult a plébániára pihenni s az ünneplő közönség dacára a sulyosan permetező néha-néha zuhogó esőnek a *Vadászkürt* szálló Jókai-téri oldalán ütötte fel tanyáját, hogy majdan a

diszebédre

érkező főpásztor iránt harsogó éljenzéssel adjon kifejezést szeretetteljes rakaszkodásának.

A *Vadászkürt* kávéházi helyiségében a *Thököly-uti* oldalon elhelyezett főasztalból kisugárzó két ággal és ezzel párhuzamosan felállított egy águ asztalon voltak izlésesen a zöld girlanddal összekapcsolt rózsadiszes terítékek elrendezve.

Fél egykor már sűrű sorokban rajzoltak a diszebédre a résztvevők.

Egy órakor *dr. Frank Mihály* és *Buday Gergely* a bankett rendező bizottság tagjai eltávoztak az érsek ur és kíséretének meghívására. Csakhamar meg is érkezett az érsek és *Vojnits István* főispán a kormány nyugalmazott és *dr. Révay Tibor* titkár. A teremben megjelenők a vendégek sorfala és lelkes eljenzése között foglalták el helyeiket. A diszebéd fogásai:

Ragou leves
Tok tartármártással
Sültek
Ugorka és zöld saláta
Sütemény.

A felköszöntök sorát *Vojnits István* főispán nyitotta meg őfelségére mondott toszljával, amelyet állva hallgattak meg. *Prokopi Imre* Rákóczi szelleméről és hazafiságáról tartott szép beszédet. *Vértesi Károly* az érsekre s a kormányra, valamint annak képviselőjére *Vojnits Istvánra*, *Buday Gergely* a városi törvényhatósági bizottság, valamint a szoborbizottság nevében a vendégekre; *Petényi József* a szobrot alkotó *Jankovicsra*, *Magassi Antal* az ünnepi óda költőjére *Dömötör Pálra* s az óda elszavalójára *Jászai Marira*; *dr. Késmárky Béla* a szoborbizottság elnökére *Vértesi Károlyra* mondott pohárköszöntőt.

Az ebéd alatt, amelynek izletessége *Hódosi vendéglős* jó konyhájának bizonyítványa — *Sipos Ferenc* zenekara *Kurucnótákat* játszott.

A főpásztor és főispán 3 órakor távoztak el.

Kongreganisták avatása.

Vasárnap délután vallásos jellegű ünnepély volt a karmeliták templomában, a női kongregáció bevonásával. Egyházi jellege meghitté teszi ezt a részét a napnak, melyről nem is számolhat be a nyilvánosság.

A szobor.

Rákóczi Ferenc zombori szobra egyike a közepes alkotásoknak. Egyik-másik részletében tetszetős és összbenyomása sem hat rosszul a laikus nézőre. Csak az arcél lehetett volna tisztább és kifejezőbb, aminthogy a fej nagyság aránytalanul elvész a szobor egyéb méretei mellett. A magyar arc tipikus ékessége, a bajusz is kár, hogy csak úgy rajzolódik reá az arcrára, akár valami domborműre.

A szobrot egész napon át szemlélte a közönség.

Vasárnap este 8 órakor a Rákóczi szobor környékét a rendezőbizottság ismét megvilágította s a sok száz villanyos körte által árasztott nappali fényben sietett a diszleáadásról kiszorult közönség a Napközi Otthon által rendezett második diszleáadásra. Az előadás után az Elefánt szálló disztermében csakhamar táncra perdült a fiatalság s ropta a hajnal pirkadásig.

A hétfői bérmálás.

Hétfőn reggel tömött sorokban vonultak a béрмаapák és béрмаanyak százai a róm. kath. plébániatemplom előtti térre, mintegy 1800 bérmálásra várakozó gyermek. A bérmálás szentségét Csernoch János érsek és Horváth Győző segédpüspök egész délig osztotta, majd megáldotta a katolikus vallás e kardinális utavalójával megerősített új hívő sereget.

Látogatások.

A főpásztor Hauke Imre polgármester kalauzólása mellett tegnap déiben a város előkelőségeit, dr. Konyovits Dávid országgyűlési képviselőt, Vértesi Károly szoborbizottsági elnököt látogatta meg; amely utjára Horváth püspök, Listyevity főkapitány, dr. Révay titkár és Körmöczy hitoktató kísérték. Délután 5 órakor látogatta meg Vojnits István főispánt, Seultéy Ferenc alispánt, dr. Szabovlyevits Dusan vm. főjegyzőt, Hauke polgármestert, Listyevity főkapitányt és dr. Danninger főorvost.

Előadás a zárdában.

Este a Mi Asszonyunkról nevezett apáca zárdában az urak és urnők Mária kongregációjának tagjai vallásos tárgyú szindarabot adtak elő a főpásztor tiszteletére, amelyen Csernoch érseken kívül kísérete, Fejér Gyula apátplebános s a két kongregációnak külön kiválasztott s meghívott tagjai vehettek részt.

Elutazás.

Kedden reggel Szabadka felé elutazott az érsek és kísérete.

A zombori ünnepnapok — saját nyilatkozata szerint — mélységes benyomást tettek a főpásztorra.

H I R E K.

Érseki látogatás. A városunkban időző kalocsai érsek a tegnapi nap délutánja folyamán a Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat muzeumát is meglátogatta. A főpapot a társulat helyiségében Kozma László a társulat elnöke fogadta és kalauzolta, elsősorban a régiségtárban vezetve végig az érseket és kíséretét, — azután a néprajzi gyűjteményt tekintették meg. Az érsek elismerését fejezte ki úgy a gyűjtemények gazdagsága, mint értéke felett. Kozma társulati elnök kérelmére a magas vendég és kísérete, látogatásuk előtt az egyesület vendégkönyvébe nevüket is beírták.

A bácsmegeyi munkapárt értekezlete. Az ujverbázi választókerület nemzeti munkapártjának végrehajtóbizottsága folyó hó 7-én Kulán dr. Récei Ede kerületi elnök lakásán gyűlést tartott, melyen a legutóbbi politikai eseményekkel foglalkoztak. A végrehajtó-bizottság gyűlésén az egész kerületből igen nagy számban vettek részt a kerületbeli pártelnökök és vezetők és egyhangulag és lelkesedéssel elhatározták, hogy Lukács László miniszterelnököt, gróf Tisza István házelnököt és báró Vojnits István v. h. t. t. orsz. képviselőt, továbbá az országos nemzeti munkapárt elnökségét táviratilag üdvözlik. Elhatározták továbbá, hogy folyó hó 9-én vasárnap délután 4 órakor Ujverbázon a község háza udvarán kerületi pártgyűlést tartanak, melyre a nemzeti munkapárt tagjait meghívták.

A pécsi kerületi tornaversenyen helybeli középfoku intézeteink közül részt vett az állami főgimnázium 30, a g. kel. szerb tanítóképző intézet 24 és a városi felsőkereskedelmi iskola 16 növendékkel. Mind a három intézet csapata jól megállotta a helyét, de különösen kitűnt az állami főgimnázium csapata, mely összesen 20 érmet hozott haza. A főgimnáziumi és kereskedelmi iskolai csapatok vasárnap este 9 órakor értek haza, katonás rendben felvonultak a Rákóczi-szoborhoz s a Himnusz eléneklésével és kürtimával hódoltak a nagy fejedelem emlékének. Az összevörösödött nagy közönség megjelmezte őket.

Papszentelés Zomborban. A zombori karmeliták templomában vasárnap reggel 7 órakor Horváth Győző dr. segédpüspök Visi Marián, Lőrinc Pius és Somogyi Károly karmelita teológusokat alszerpapokká szentelte, Steeáz Gergely bölcselethallgatónak pedig a pápi bajkoronát és a négy kisebb pápi rendet adta föl. Délután 5 órakor szép ünnepség keretében a főgimnáziumi Mária-kongregáció tagavátását végezték, amidőn a régi tagok ünnepélyesen megújították előbbi fogadalmukat.

Ünnepelt hivatalfőnök. Folyó hó 8-án az obecsei m. kir. adóhivatal tisztikara meleg szeretettel ünnepelte főnökét: Kaiser Károly adótárnokot, abból az alkalomból, hogy 30 éves hivatalnoka a magyar államnak. Harminc éve immár, hogy Kaiser Károly az állami szolgálatába állott és mindenba becsületes szorgalommal és lelkiismeretes munkakedvvel teljesítette a ráháruló nehéz és fontos feladatát. Kaiser Szentesen, Szegeden, Obecsen, Módoson szolgált és mint tárnok került ismét vissza Obecserre, ahol 20 éve működik a tisztársai általános szeretete, a vele érintkezők nagyrabecsülése és a közönség elismerő tisztelete mellett.

Bácsmegeyi polgári iskolai tanárok gyűlése. Az országos polgári iskola egyesület bácsmegeyi köre szerdán délelőtt Palicsfürdő vígadó épületének dísztermében tartotta meg évi rendes közgyűlését. A közgyűlésnek legfontosabb tárgya a polgári fiúiskolának hétoosztályúvá történő fejlesztése iránt hozott határozat. Most már a kultusz-kormány is a hétoosztályú polgári iskola mellett van és ezt fogadta el egyhangulag a közgyűlés is. Az ülésről szóló tudósításunk a következő: Kardos Ignác ujvidéki polg. iskolai igazgató elnököt a közgyűlésén. Dr. Vojnich Ferenc szabadkai főjegyző megköszöni az elnök üdvözlő szavait és örömeinek ad kifejezést, hogy éppen őt bizta meg Szabadka azzal, hogy a közgyűlésen megjelenjen, mert ő hiva a hétoosztályú polgári iskolának és mert Szabadka már elvben kimondta, hogy az ő polgári iskoláját hétoosztályúvá fejleszti. A titkári jelentés meghallgatása után Lengyel Henrik ujvidéki tanár a hétoosztályú polgári iskoláról tartott értekezést, amely iskolát ipari és mezőgazdasági irányban kívánja fejleszteni. A közgyűlés ezután a hétoosztályú polgári iskola mellett foglalt egyhangulag állást. A pénztárnok jelentése után Kálmán Károly szabadkai tanár „A család és az iskola” cím alatt tartott előadást. A vitában Zaesko és Kurtesy vettek részt.

Elismerés. A kalocsai érsek Öngyerméltósága fogadásának fényesebb tételére a város főbb utcáinak és tereinek, valamint a diadalkapuknak feldíszítésére Lederer kárpitos mesternek adott megbízást, aminek Lederer az ő ismert izlésével fényesen megfelelt s teljes elismerést érdemelt.

Jánoshalmi csendélet. Csak nemrég történt, hogy a belügyminiszter megerősítette Jánoshalmán a csendőrséget, mert az ok nélküli bieskázások és gyilkosságok napirenden voltak. Azóta a legények, akik a fegyveres erőt respektálták, egyelőre beszüntették az embergyilkolás sportját, melyet most a jánoshalmi kisköru gyerekek űznek, amint az alábbi esetből kitűnik. Ludl István, Csermák Ferenc, Korák Péter és Taskovics Ferenc jánoshalmi 11—12 éves gyerekek a napokban együtt játszadoztak a község határában. A játék egy ideig nyugodtan folyt, de később annyira belemelegedtek a gyere-

kek, hogy a hangulat mindegyre emelkedettebb és izgatottabb lett. Körülbelül egy órai játék után Kozák Péter és Csermák Ferenc, a játék szabályainak különböző módon való magyarázatán összeszólalkoztak és mikor leghevesebb volt köztük a vita, Csermák előrántotta a zsebkését és azzal Kozák Péternek a balvállába szurt és a balkarját súlyosan megsebesítette. A vér láttára a gyerekek ijedten hazafutottak és otthon elmesélték a bieskázást. Kozák Péter szülei kimentek a tett színhelyére és vérző gyermeküket orvoshoz vitték, aki sebeit bekötözte. A csendőrség Csermák ellen az eljárást megindította.

Fényes esküvő. Ma lép frigyre Ujvidéken Bánlaky Géza fővárosi mérnök Vissy Olga urleány, Vissy Károly unokahúgával. A násznagyi tisztet dr. Balaton Gyula főbíró és Szlávny Kornél ujvidéki h. kir. közjegyző töltik be.

Tanítógyűlés. A Bácskulavideki róm. kath. tanítóegylet folyó hó 4-én tartotta évi nagygyűlését Hódságon a tagok élénk részvétele mellett. A kitűzött pályadolgozatokat Eseh Péter bácsujlaki, Hesz Márton szentfülöpi és Fischer Antal bácsujlaki tanítók fejtették meg sikerrel. Előbbi 50, utóbbiak 40—40 K jutalmat nyertek. A közgyűlés dícsérettel fogadta meg König János és Hönisch Ferenc szentfülöpi tanítók dolgozatait. Kanyó Ödön nyug. bácsujfalusi kántortanító helyébe a világi elnöki székbe Léh Pál ujverbázi kántortanítót választotta meg egyhangulag. Nagy vitát kellett Szegő József kulai tanító tanügyi előadó beszámolója, melyben a felekezeti tanítók egyenlőségét hangoztatva indítványozta, hogy a kedvezményes vasuti jegy a családtagokra is kiterjesztessék, és hogy a kor- és családi pótlékok az állami tanítókéhoz hasonlóan minden tanítónak kiszolgáltassassék. Egyéb egyleti ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért, melyet társasbéd követett.

Szarvasmarhadíjazás Bácsgyulafalván. A Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 2-án Bácsgyulafalván pirostarka fajta szarvasmarhadíjazást tartott, amelyen a bemutató kiskisgazdák közt 500 kor. államdíj és egy ezüst oklevél lett kiosztva. Ki lett állítva siemethali és bonyhádi fajtaból 39 tehén, 29 üsző, 6 tenyészbika. Az anyag túlnyomó részben az egyesület tavalyi importja, részben idei beszerzés. A bíráló-bizottság tagjai voltak: csantavéri Törley Gyula társelnök, Lelbach Antal, a lótenyésztési bizottság elnöke, Balku Gyula gazdasági felügyelő, Babarezy Jenő báró, kincstári telepkezelő, ifj. Faragó József földbirtokos Kossuthfalva, Vaskuti Antal tanító, Inhoff József titkár. A bíráló-bizottság a díjakat a következőknek ítélte oda: Üszök után: I. díj Németh János Bácsgyulafalva 100 kor., II. díj Szigeti József Kossuthfalva 60 kor., III. díj Horváth Mihály Bácsgyulafalva 50 kor., IV. díj Horváth József Bácsgyulafalva 40 kor., V. díj Gulyás Márton Bácsgyulafalva 40 kor., V. díj Nemes Bálint Kossuthfalva 20 kor., V. díj Gauder Henrik Bácsgyulafalva 20 kor., V. díj Kovács Ferenc Bácsgyulafalva 20 kor. Tehenek után: I. díj Kovald József Bácsgyulafalva 50 kor., II. díj Borsós István Bácsgyulafalva 40 kor., III. díj Horváth József Bácsgyulafalva 30 kor., IV. díj Horváth Mihály Bácsgyulafalva 20 kor., V. díj Bezdán György Bácsgyulafalva 10 kor., V. díj Németh János ezüst oklevél. A díjakat a gazdakörben Törley Gyula társelnök osztotta ki. Délben jól látogatott társasbéd volt, amelyen Törley Gyula hosszabb beszédben a nyugati szarvasmarhatenyésztésről és a gazdatársulás szükséges voltáról szölt. Németh János gazdaköri elnök a Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesületről, Babarezy Jenő báró a haladó telepek kiskisgazdákról, Horváth József a vendégekről, Katona József, Balku Gyula gazdasági felügyelőről és Babarezy báróról emlékezett meg. A bácsgyulafalvai gazdakör a gazdaiünnep erkölcsi eredményével meg lehet elégedve. Jól gondozott, megfelelő állománnyal rendelkeznek kiskisgazda tagjai, kitartással szép eredményeket mutathatnak föl a nyugati fajta szarvasmarhatenyésztés terén.

Házasság. Simon Gyula topolyai szolgabíró e hó 1-én házasságot kötött Vörös Hermiannel Topolyán.

Megjutalmazott aljegyző. A pénzügyminiszter Csányi Lajos Bács község aljegyzőjének az adóügy terén kifejtett munkásságáért elismerését fejezte ki és azonkívül pénzbeli jutalomban is részesítette.

Halálozás. Gubicza Antal folyó évi június hó 8-án életének 20-ik évében hosszas betegség és a halotti szentségek ájtatos felvétele után jobblétre szenderült. Temetése folyó hó 9-én volt.

Végrehajtóválasztás Óbecsén. Óbecsén a napokban dr. Balaton Gyula főszolgabíró elnökletével tartott képviselőtestületi ülésén községi végrehajtóvá kilenc jelölt közül Koszanov Szmót választották meg.

Ügyvédi iroda áthelyezés. Dr. Türr Aladár ügyvéd irodáját *Sándor Béla-utca 1. szám* alá (Krizmanits-féle házba, a zombori takarékpénztár átellenébe) helyezte át.

Uj állami iskola Apatinban. A vallás- és közoktatásügyi miniszter elhatározta, hogy az apatini határban levő tégla-égetők gyermekei részére új állami elemi iskolát állít föl. Az iskola szeptemberben már meg is nyílik Apatinban, a Gyár-utcában.

A magyar kölcsönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet első Bácsbodrog vármegyei fiókja folyó hó 2-án a kerényi gazdakör és szarvasmarhatenyésztési egyesület kebelében alakult meg. A szövetkezetet az alakuló közgyűlésen Miklós József, a szövetkezet állatorvosa, míg a Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesületet Inhoff József titkár képviselte. A megalakult szövetkezet vezetőségére a következők választottak be: Elnök-igazgató: Stöckl Jakab; igazgatósági tagok: Schröder Mihály, Ruckstödter János, Pintz Gábor; felügyelőbizottság: Pintz Károly, Stelezer Antal, Burger Mihály, Pszotka Márton, Róth János, Gärtner Mihály; választmány és becsőbizottság: Lehrbaum András, Geisinger Jakab, Slezák Márton, ifju Koscher Jakab, Róth Ferenc, Kőszegi Miklós, Malma Antal. A fiók $\frac{1}{2}\%$ -ot fizet az állatbiztosítási társaságnak. A $\frac{1}{2}\%$ fejében a központ a cégjegyzést végzeteti, ügyviteli nyomtatványokkal, ingyen oltóanyaggal stb. ellátja a fiókot, viseli a $3\frac{1}{2}\%$ -on túl kiálló kártérítést. Az egyes tagok 4 korona üzletrésszel lépnek be a szövetkezetbe.

Apatini cigányok küldöttsége. Balog Uros „cigánybáróval” az élen érdekes deputáció járt a héten az apatini állami népiskola igazgatójánál. Tanulni, kulturára vágyóknak az Apatinban letelepedett cigányok és „cigányiskolát” kértek. Kleiner Lajos igazgató kilátásba helyezte, hogy az ügyben legjobb helyen eljár.

Villamtelep létesítése Cservenkán. Cservenka község előjárósága versenytárgyalást hirdet köz- és magánvilág számára, valamint erőátviteli célokra szolgáló villamtelep létesítésére. Ajánlatok július 15-ig nyújtandók be.

Közgazdaság.

A Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesület erdélyi tanulmányútja.

A Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi május hó 16-tól 26-ig Erdélybe tanulmányútát rendezett. A tanulmányúton Inhoff József ügyvezető titkár vezetésével 40 kigazda vett részt.

A kirándulók Nagyváradon a székesegyházat és hadapródiskolát, majd a várost tekintették meg. Kolozsvárt az erdélyi gazdasági egyesület, a kolozsvári gazdasági egyesület és Kolozsvár város vendégei voltak. Török Balint, az erdélyi gazdasági egyesület s. titkára és a kolozsvári gazdasági egyesület kigazdái kalauzolták őket. Megtekintették a kigazdái kalauzolták őket. Megtekintették a történelmi emlékekben gazdag várost, a Mátyás szobrot, Mátyás-templomot, Mátyás

király szülőházát és az abban elhelyezett erdélyi kárpát-muzeumot, dr. Balázs Ferencnek, az erdélyi méhészegylet titkárnak vezetője mellett az egyesületi telepet, ahol akkor Tóth János méhészeti szaktanár a méhtenyésztésre és kaptárkészítésre oktatta ki a tanfolyam hallgatóit. Az egyetemi klinikák után, az európai híru modern egyetemi könyvtárt tekintették meg. Délben a csizmadiaszabó társaság volt, amelyen Barabás Samu ref. lelkész, a gazdasági egyesület elnöke is résztvett. Délután megkoszorúzták Mátyás király lovas-szobrát, a koszorun ezen felírás volt: „Mátyásnak, az igazságosnak — a bácskai gazdáknak.” A rögtönzött, talpraesett alkalmi beszédet Mihályi József bácsföldvári tanító mondta. A Himnusz elneklése után az akadémiában az egyes szertárat, majd az akadémia mintagazdaságát és kísérleti telepet tekintették meg. A szükséges felvilágosításokat dr. Bittera Miklós, Szabó Dénes és Farkas Árpád akadémiai tanárok adták meg. Megtekintették Zell-Frigyes sörházát. A gyáros a társaságot megvendégelte. Este a csizmadiaszabó társaság bucsuacsora volt, ahol a vendéglátók és vendégek szívélyes bucsut mondtak egymásnak.

Brassón az erdélyi szász gazdasági egyesület tenyészállat-kiállítását, a háziipari kiállítást, a fekete templomot, a tejszarnokot nézték meg. Kár, hogy a szakadó eső a Nagycenkre tervezett kirándulást megghiúsította. Kopony országgyűlési képviselő szíves kalauzolására mellett felmentek a rozsnói paraszt-várba. Délben a képviselő látta őket vendégeül. Délután érkezett meg Rozsnyóra Salvator főherceg kíséretével, amikor bő alkalom kínálkozott a szász népviselet és társadalmi viszonyok megfigyelésére. Az ünnepély után kisebb csoportokba verődve, a szász és román kigazdák házait keresték föl, ahol bő alkalmuk volt a szászok gazdálkodásainak tanulmányozására. Kopony képviselő és Schmidt községi bíró vezetésével megtekintették a 300.000 korona költséggel épült községi szállodat és színházat, az iskolákat, a templomot, községházat, a mintaszerű bika-, mén- és kan-istállókat, az egyik nagyobb virágkeresztet, felkerestek több gazdaudvart. A társaság bucsuacsora alatt a férfialárdá énekelte. Itt vettek szívélyes bucsut Kopony országgyűlési képviselőtől.

Nagyszébenben az erdélyi szász gazdasági egyesület nevében Briebrecher Rudolf reáliskolai igazgató, egyetemi titkár, Brausch országgyűlési képviselő és Konnerth József a nagyszébeni kerületi egyesület elnöke várták el és kalauzolták őket. Megnézték a várost, az evangélikus és görögkeleti román katedrális, a városházat, az erdélyi szász muzeumot, a villa-negyedet, jegenye-parkot, népfürdőt és váromokat. Délben az erdélyi szász gazdasági egyesület vendégei voltak. Vizaknán a modern sósfürdőt, a sóbányát, ahol az aknában a Himnuszt elneklették. A kedvező időben a nyílt fürdőben megfürdöttek.

Aradon a hajnali órákban kimentek a vesztőhelyre, itt elneklették a Himnuszt. Megnézték a várost.

Temesváron megnézték a Nymetz-féle kertészetet, a székesegyházat, a gyárvárosi milleniumi templomot, zsinagógát, váromokat, a bel- és gyárvárost. Lugoson át Orsovára érkeztek. Kimentek Adakalehra, a magyar határra, Korona-kápolnába. Kocsikon megnézték Herkulesfürdőt, itt a hét melegforrást is. Hajón a tündéri Razinon át Belgrádba érve, kimentek Topcsiderbe, itt megnézték Mihály fejedelem nyaralóját, a parkot. A zuhogó eső a gazdasági tanintézet megtekintésében megátolta őket. Belgrádon megtekintették a várost, a muzeumokat, képviselőházat, a várat stb. Belgrádból Zimonyba, ismét Ujvidéken, Szabadkán át szép emlékekkel és bő gazdasági tapasztalatokkal meggazdagodva, egymástól szívélyes bucsut véve tértek haza a tanulmányúton résztvevők. Ugy az államvasutak tisztjei, segédszemélyzete, mint az egyes társaságok a legnagyobb előzékenységgel és szívélyességgel könnyítették meg a kirándulást.

HIRDETÉSEK.

MED. UNIV.

6-6

Dr. Lukits Mirosláv
Zombor, Zarándok-utca 10. sz.
Rendel d. e. 8-10-ig.

Fog- és szájbetegeknek d. u. 1/2-4-ig.
Aranykoronák, aranyhidak és mindennemű kaucsuk fogazatok. Mindenféle tömések (plombok). Fog- és gyökérhúzás teljes érzéstelenítéssel.

Házaladás.

Thököli-utcai bérházam, mely bármiféle vállalatnak, gyártelepnek, vendéglőnek, fakereskedőnek, gazdaszának, borkereskedőnek alkalmas, szabadkézből kellemes fizetési feltételek mellett eladó. ::

TELSCH GÁSPÁR
ZOMBOR. *—14

3560/ex 1912.

Pályázati hirdetés.

Csantavér községben nyugdíjazás folytán megüresedett jegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

Az állás javadalmazása:

1. Kézpénzfizetés 800 korona.
2. Lakbér 700 korona.
3. 604 □ öl kert és $\frac{1}{4}$ telek föld haszonélvezete, mely után az adót a jegyző fizeti.

4. Járatok kezeléséből befolyó összes jövedelem.

5. Magánmunkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. 6., illetve az 1900. évi XX. t. c. 3. szakaszában előirt képesítésüket és eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket, a közszolgálatban állók felettes hatóságuk útján **folyó évi június hó 30.** napjáig annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

A választás megtartása iránt később fogok intézkedni.

Topolya, 1912. évi június 3-án.

Dr. Fratricsevits István,
főszolgabíró.

5694/tkvi 1912. szám.

Árverési hirdetés.

A zombori királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Trumin Jelena végrehajthatónak Odánovits Istvánné sz. Nagulov Zórka és Másius Trivóné sz. Kovásev Darinka végrehajtást szenvedők elleni 53 kor. 20 fl. perköltség követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék és a zombori kir. járásbíróóság területén lévő, Zombor város határában fekvő, a zombori 2952 sz. betétben foglalt Nagulov Zórka és Kovásev Darinka nevében álló A. I. 2255. hr. 84 ö. i. sz. bánátkülvárosi ház és 105 ö. l. behetek és 2 sor 2256. hr. sz. 188 ö. l. szántóra akként, hogy a C. I. sorsz. a. özv. Pein Gyukáné Trumin Jelena javára bekebelezett haszonélvezeti jog terhével, ha azért legalább 1352 korona ígértetik, ellenkező esetben annak terhe nélkül 2422 koronában meghatározott kikiáltási árban az árverést elrendeli.

Az 1912. évi augusztus hó 14-ik napján délutáni 11 órakor a kir. törvényszék árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen ezen ingatlan az árverési hirdetésben megállapított kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ ánál alacsonyabb áron el nem adható.

Ha a kikiáltási ár fokozatos leszállítása következtében a legalacsonyabb árt elérő ígélet nem tétetik, a kiküldött az árverést felfüggeszti. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezelésébe letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéletet tett, ha többet ígérni senki

sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár $\frac{1}{2}$ -a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi % áig kiegészíteni. Ha ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígérete figyelmen kívül marad és az árverésben, melyet haladéktalanul folytatni kell, többé részt nem vehet.

A kincstár, mint árverelő, bánatpénzt letenni nem köteles. Nem kötelesek bánatpénzt letenni az 1889 XXX. t. c. 10. §-ának második bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1893. XXIII. t. c. alapján alakult központi hitelszövetkezet, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, amelyben az árverelő a törvény értelmében a bánatpénzt elveszti, a bánatpénz letétele alól fölmentett árverelő a telekkönyvi hatóság felhívásának kézhezvételétől nyolc nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget bírói letétbe helyezni köteles. — Zomborban, 1912. évi május hó 24-én **Radány Péter** s. k., kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hitelesül:

Weber,

telekkönyvvezető.

Eladó ház.

Szelenese külvárosban levő ház, korcsma és fűszerüzlet jó forgalmu helyen — mely biztos megélhetést biztosít — szabad kézből eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ház eladás!!

Zomborban Gólya-utca (volt Korona-malom) épülete, mely áll 2 szoba, konyha és mellékhelyiségekből, 10 ló számára istállóval és öljertü-

letű kerttel. !!

!! letű kerttel !!
jutányos áron eladó.
Bővebbet ugyanott a házban,
!! délutánoként. !!

Földbirtok eladás.

Torontál vármegye Módos község határában 40 katasztrális hold nagyobb részt I-ső osztályu szántóföld kedvező fizetési feltételek mellett átköltözés végett örökáron eladó.

Nemkülönben Módos környékén egy 150 holdas szintén jó minőségű tagosított birtok elhalálozás következtében örökáron eladó. A fizetési feltételek felette kedvezők.

Ezeket kívül, ha valakinek nagyobb birtokra volna szüksége, tesszen alulírotthoz fordulni, aki közelebbi felvilágosítással az érdeklődőknek szívesen szolgál.

Csávoston, 1912. évi május 28-án.
(Torontál megye).

Sisak István,

csávosi lakos.

Szpevák Béla

szabadalmazott ülő helyzetben játszható billiárd és hozzávaló dákgóyáros

!! ZOMBOR, !!

Thököly-ut 10. szám.

Szállít kávéházak, oukrászdák, uri szobák, nyaralók, továbbá hölgy-budoirok, kaszinók és egyesületek részére ülő helyzetben játszható

billiárdasztalokat
250 koronáért 250

részletre is. **Kávéházakban nagy helymegtakarítás; az asztal igen kis helyet foglal el.**

Szellem- és érzékfejlesztő szórakozást nyújt, miért is sehol sem szabad hiányoznia!

Saját érdekében cselekszik, ha kékkő, raffia, rézkénpor, kénmáj, kénpor, carbolineum és kátrány

szükségletét cégünknel szerzi be, mert jobb minőségben és olcsóbban, mint nálunk, azokat sehol meg nem kapja.

Figyelmét felhívjuk még dusan felszerelt festék, lakk, ecset, mindennemű föld- és vegyifesték, kence, terpentín és piktortégla raktárunkra.

Ásványvizek összes minőségben.

RÁCZITS és CZVRKUSITS

fűszer-, csemege-, festék- és rövidáru nagykereskedők

ZOMBOR, Szentgyörgy-tér 6.

100-48

Értesítés. Hogy üzletünk szoliditása, előnyösen szabott árai és áruink minőségének kitünősége minél szélesebb körben váljon ismeretessé, elhatároztuk, hogy bizonyos időn belül minden vasuti alkalmazott, állami és köztisztviselőnek készfizeset mellett és igazolványuk bemutatása ellenében 5% engedményt nyújtunk s kérjük ezen kedvezmény igénybevételét.

HÖLGYEK

figyelmébe!

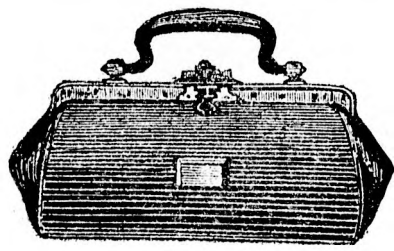
A legfinomabb izlésnek megfelelő női ruhákat készít gyorsan és pontosan

JENŐFI LÁSZLÓNÉ

Radisics-utca 25. 3-3

Házeladás.

Csihás Benő-utca 6. szám és Galamb-utca 2. szám alatt ujonnan épült forgalmas helyen levő (a Fehér galambhoz címzett vendéglő) házaimat, melyek korcsma, fűszer sbármiféle üzlethelyiségnek megfelelnek, szabad kézből eladom. **GRUITS TRIFON ZOMBOR.**

Bőrönd- és táskagyár.
Teltsch Gáspár

100-11

Z O M B O R .

Adler írógépek

eladása, használt írógépek becserélése. — Legkedvezményesebb részletfizetésre is kapható.

Írógép kellek gyári raktára!!

Optikai betegápolási kellek nagy választékban!!

Nyomatott Bittermann Nándor és Fia cég könyvnyomdájában Zomborban.

Egészségéről van szó! Igyék naponta 1-2 palack

Szent István védjegyű Dupla Malátasört,

mely üdit, gyógyít.

A söriparban korszakot alkotó a Kőbányai Polgári Serfőzde nek ez a világhírű söre, amelyet ma már minden országban utánoznak. Nemesak a legelvezetesebb üditő ital, de csodálatos gyógyhatása is van, idegesség-, étvágyhiány, vérszegénység, álmatlanság, tüdő- és gyomorbetegségeknél; igen ajánlandó lábadozó betegeknek és szoptató nőknek is.

Ajánlja: Noorden tanár Bécsben, Korányi tanár Budapesten, Glax tanár Abbáziában és számos szaktekintély.

Bécs város kényes izlésű közönsége évenként két millió palacknál többet fogyaszt ebből a magyar sörből.

Főraktár: Ráczits és Czvrkusits fűszer- és csemegekereskedésében
Telefon 29. **ZOMBOR.** Telefon 29.

Eladó ház.

Flórián-utca 11. számú ház eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

HIRDETÉSEK

FELVÉTETNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

Szőlőoitó gumi.

Villamos világítás berendezése.

Villamos motorok szerelése.

Villamos vasalók, főzőkészülékek.

Villamos csillárok nagy készlete.

Villamos világításra bármiféle csillárok alakítása.

Gyorsan és pontosan, olcsó árak és kellemes fizetési feltételek mellett!!

Teltsch Gáspár

elektrotechnikai raktárban, ZOMBORBAN.

Kiadótulajdonos: Bittermann Nándor és Fia cég.